

faglig) vurdering eller noget helt andet.« (samme kilde, s. 79)

Hvordan man end opfatter teknologivurdering, så er der ved litteratursøgningen ikke fundet danske teknologivurderinger, som har til formål at vurdere en informationsteknologi i forhold til det politiske demokrati.

Forsøg med informationsteknologi

Som et alternativ til – eller som en særlig metode for – teknologivurdering er der i årene 1986-1989 været gennemført en række forsøg med introduktion og anvendelse af informationsteknologi i lokalsamfund (omtales også i forskningsoversigten, bl.a. i Cronberg, 1990). Kan disse forsøg sige noget om konsekvenserne for folkestyret?

Baggrunden for forsøgene var debatten om udbygningen af hybridnettet i Danmark i begyndelsen af 1980'erne, som bl.a. gik på de mulige virkninger for den lokale og regionale udvikling. Ideen om at gennemføre lokale udviklingsforsøg blev oprindeligt fremsat af Planstyrelsen, som frygtede, at en begrænsning af netudbygningen til bymæssige områder med over 250 husstande ville medføre en skæv regional udvikling, idet omkring 400.000 husstande i landområder ikke ville blive forsynet.⁴⁾ Der blev bevilget 30 mio. kr. til i alt 16 større eller mindre forsøg. Regeringens støtte til pilotprojekterne skulle iflg. den såkaldte Hybridnetsaftale »medvirke til udvikling og afprøvning af informationsteknologiske nyskabelser og vurdering af disses konsekvenser, bl.a. med henblik på decentral udnyttelse af informationsteknologien i mindre bysamfund og tyndt befolkede egne.« (citeret efter samme kilde, s. 18). Forsøgene skulle evalueres af uafhængige forskere.

Ved iværksættelsen af forsøgene havde man især følgende mål:

1. Afprøve IT-udstyr i lokal sammenhæng.
2. Vurdere den teknologiske anvendelse og konsekvenserne for den lokale og regionale udvikling.
3. Inddrage brugerne som aktive parter i en demokratisk planlægning og gennemførelse af forsøgene.
4. Mere overordnet at bruge forsøgene som eksperimenter, der eventuelt vil kunne bruges som modeller for indførelse af ny IT i større skala (en slags demonstrationseffekt)⁵⁾.

I forhold til problemstillingen her bør man hæfte sig ved:

- at der var tale om forsøg, hvor en teknologi introduceres udefra og med udefra kommende finansiering – altså ikke den »normale« eller regulære anvendelse, af IT (som netop i denne periode voksede eksplosivt).
- at det foregik i lokalsamfund, som overvejende lå i tyndt befolkede egne.
- at de konsekvenser, man skulle belyse, udover selve teknologiens brugbarhed og acceptabilitet, vedrørte den eventuelle effekt på lokal- og regionaløkonomien.
- at fokus hovedsagelig var introduktionen og nyttiggørelsen af informationsteknologien, ikke konsekvenserne (som da heller ikke i praksis blev undersøgt).

Alt dette munder ud i, at forsøgene er af meget begrænset relevans for en belysning af informationsteknologiens virkninger for folkestyret. Man har fået nogle erfaringer med demokratisk indflydelse på anvendelse af informationsteknologi, men ikke med informationsteknologiens indflydelse på demokratiet.

7. Konklusion

Ved udarbejdelse af forskningsoversigten er der fundet meget få referencer, som blot nogenlunde præcist omhandler problemstillingen.

⁴⁾ Marling, Gitte: Plan, indflydelse og proces. Det sociale eksperiment med informationsteknologi i lokalsamfund. Aalborg, Aalborg Universitetsforlag, 1991, s. 17.

⁵⁾ Dette formål er i flere sammenhænge specielt fremhævet af Lars Qvortrup. At der har været et teknologipolitisk sigte fremgår tydeligt i projektbeskrivelsen for den samlede evaluering, hvor det hedder: »Den afsluttende rapportering sigter mod at give både politikere og administratorer et grundlag for bedømmelse af forsøgsvirksomhedens rolle i den fremtidige teknologipolitik. Desuden burde den kunne tjene som diskussionsgrundlag for informationsteknologiens indførelse og spredning.« Lokalsamfundsforskning - tendenser og perspektiver. Red. af Charlotte Bøgh og Claus B. Olsen. København, Socialstyrelsens Informations- og Konsulentvirksomhed, 1989, s. 85.

Forsøgene er i øvrigt beskrevet i den omtalte bog af Gitte Marling. De teoretiske og metodiske aspekter af såvel eksperimenterne som følgeforskningen analyseres og reflekteres i en række indlæg af følgeforskerne i publikationen: Danish experiments - Social constructions of technology. Ed. by Tarja Cronberg, Peter Duelund, Ole Michael Jensen and Lars Qvortrup. Copenhagen, Copenhagen Business School, 1991 (272 s.) (New Social Science Monographs).